

Burgemeester en wethouders van gemeente Venlo
postbus 3434
5902 RK Venlo

Natuur en Milieufederatie Limburg
Kapellerpoort 1, Roermond
info@nmflimburg.nl

Datum 26 juni 2024

Onderwerp Bezwaar tegen afwijzen handhavingsverzoek m.b.t. overtredingen van de Wet bodembescherming (nikkelverontreiniging)

Geacht college van B&W,

De Natuur en Milieufederatie Limburg (NMF Limburg) dient hierbij bezwaar in tegen het Besluit afwijzing handhavingsverzoek (kenmerk Z2024-00827) m.b.t. vermeende overtredingen van de Wet bodembescherming op locatie Witveldweg 14 te Belfeld.

Beschikking 'Ernst spoed en saneringsplan' en Saneringsplan

In de beschikking 'Ernst spoed en saneringsplan' m.b.t. de locatie Witveldweg 14 te Belfeld van 15 april 2010 staat dat er sprake is van een historisch geval van bodemverontreiniging, die in het licht van de Wet bodembescherming als ernstig wordt beschouwd (op basis van gemeten concentraties in grond en grondwater en de omvang van de verontreiniging in grond en grondwater). Humane of ecologische risico's zijn niet aangetoond, maar op basis van het risico op verspreiding van de verontreiniging via het grondwater is aangegeven dat er een saneringsnoodzaak is en dat de sanering van de verontreiniging met spoed uitgevoerd dient te worden (binnen een termijn van 4 jaar na afgifte van de beschikking). Verder blijkt uit de beschikking dat er ook een saneringsplan is ingediend waarmee het bevoegd gezag heeft ingestemd. Het saneringsplan houdt in dat er gedurende een paar jaar grondwater wordt onttrokken (gezuiverd en vervolgens geloosd) en dat de verwachting is dat er na die paar jaar een zogenaamde stabiele eindsituatie is ontstaan, wat erop neerkomt dat er sprake is van een grote restverontreiniging in het grondwater (en naar wij aannemen ook in de grond), maar dat er geen sprake meer is van verdere verspreiding in het grondwater. In het licht van de Wet bodembescherming zijn er daarmee geen risico's en dat geldt uiteraard alleen bij de functie en het gebruik van het terrein op dat moment (bedrijfsfunctie). Op moment dat er b.v. woningen gebouwd zouden worden, moet opnieuw een risico-analyse worden uitgevoerd en mogelijk ook weer saneringsmaatregelen worden getroffen.

Geen sanering volgens Saneringsplan en geen bijbehorend evaluatierapport

Er moet ergens tussen 2010 en 2014 gestart zijn met de sanering zoals beschreven in het saneringsplan. Van die uitgevoerde sanering moet een evaluatierapport zijn opgesteld, dat de gemeente Venlo moet hebben beoordeeld en mee moet hebben ingestemd (want zonder instemming mag niet gestopt worden met de sanering). In het evaluatierapport moet duidelijk onderbouwd staan dat de verontreiniging zich na afloop van de uitgevoerde sanering niet meer verder verspreidt via het grondwater.

Met historische verontreinigingen - dus (grotendeels) ontstaan vóór 1987 - kan het zijn dat er na afloop van een sanering nog steeds sprake is van een grote (rest)verontreiniging in grond en/of grondwater en als die voor de functie en gebruik van het terrein niet leidt tot risico's zoals deze zijn omschreven in de Wet bodembescherming (en worden/werden bepaald met behulp van het genoemde Sanscrit rekenmodel), zijn verdere saneringsmaatregelen niet noodzakelijk.

In het antwoord van de gemeente Venlo op het principeverzoek van Next Level d.d. maart 2021 staat onder het kopje Milieu aspecten Bodem: "Voor zover bekend bij de gemeente Venlo is de sanering nog niet uitgevoerd". In de brief Besluit afwijzing handavingsverzoek (vanaf hier Afwijzingsbesluit genoemd) staat: "Tussen 2010 en 2022 zijn er geen saneringsmaatregelen uitgevoerd". Via de website <https://www.venlo.nl/informatie-over-bodemkwaliteit> is overigens wel te zien dat er in 2009 een incident is geweest op het Witveldterrein, waarbij volgens de zorgplicht van de Wet Bodembescherming gesaneerd is. In het Afwijzingsbesluit staat verder "De sanering is inmiddels gestart. Voor het grondwater is de saneringsdoelstelling inmiddels al behaald. Er is dan ook geen sprake (meer) van handelen in strijd met de in 2010 verleende beschikking ernst en spoed. De sanering met betrekking tot de grondverontreiniging met nikkel wordt formeel afgerond zodra de afdeklaag is aangebracht. Ook met betrekking tot deze verontreiniging is derhalve geen sprake van handelen in strijd met de beschikking ernst en spoed. Kortom, er is geen sprake van een overtreding waartegen wij handhavend kunnen optreden".

De saneringsdoelstelling voor het grondwater zou dus inmiddels zijn behaald omdat het onderzoek van Geofoxx van 10 januari 2023 heeft aangetoond dat de verontreiniging met nikkel zich niet noemenswaardig verspreidt. Er is, net als in 2009 en 2015, nog steeds sprake van een geval van ernstige nikkelverontreiniging in het grondwater, maar de omvang van de nikkelpluim is in 13 jaar tijd niet toegenomen. Volgens de gemeente Venlo is er dus sprake van een 'stabiele eindsituatie' (geen relevante verspreiding meer van de grondwaterverontreiniging), maar er is evenwel geen uitvoering gegeven aan het verplichte saneringsplan. De inschatting van dit plan was dat er enkele jaren grondwater zou moeten worden onttrokken. Het saneringsplan is gebaseerd op alleen het saneren van het verontreinigde grondwater omdat daar het risico zit, namelijk ontoelaatbare verspreiding. Omdat het als een historisch geval van bodemverontreiniging is bestempeld, is de bodemsanering risico-gestuurd en is er geen noodzaak om de nikkelverontreiniging in de grond te saneren (onder voorwaarde dat de bestemming van het terrein als bedrijfsterrein blijft gehandhaafd).

Het hele saneringsplan is gebaseerd op de aanname dat er geen nalevering van nikkel vanuit de grond naar het grondwater plaatsvindt. Of dit een terechte aanname is, zou moeten blijken tijdens/na afloop van de sanering. Zou er toch nog sprake zijn van een relevante nalevering en daarmee mogelijk ook van een ontoelaatbare verspreiding, dan voorziet het plan ook in een fall-back scenario (is altijd een verplicht onderdeel van een saneringsplan in geval de sanering niet uitpakt zoals verwacht).

Sanering noodzakelijk op basis van de beschikking

In het Afwijzingsbesluit wordt aangegeven dat de sanering inmiddels is gestart. De beschikking (alleen het deel dat betrekking heeft op het saneringsplan) kan worden ingetrokken als er nieuwe gegevens boven tafel komen die aan zouden tonen dat er geen sprake meer is van een ontoelaatbare verspreiding van de verontreiniging via het grondwater. De beschikking is echter niet ingetrokken of gewijzigd, wat betekent dat er een verplichting tot sanering voor het grondwater ligt. Het deel van de beschikking dat betrekking heeft op de ernst van de verontreiniging (ernst zoals bedoeld in de Wet bodembescherming) blijft hoe dan ook bestaan. In de Omgevingsrapportage – dit is een uitdraai van hetgeen bij de gemeente Venlo aan bodeminformatie bekend is – blijkt dat er geen sanering is uitgevoerd voor de nikkelverontreiniging van het Witveldterrein (wel een paar andere kleine saneringen) en dat de wettelijke status nog steeds niet veranderd is: ernstig geval van bodemverontreiniging en saneringsmaatregelen moeten met spoed worden getroffen (voor 2015!). Uit het overzicht van uitgevoerde onderzoeken blijkt dat er in 2015 een monitoring van de grondwaterkwaliteit is uitgevoerd. De reden waarom dit destijds is gedaan is onbekend en de gemeente heeft blijkbaar het rapport ook niet in haar bezit (zie lijst 'Beschikbare documenten' in de Omgevingsrapportage). Het eindsituatie onderzoek van 2023, waarin ook weer aandacht besteed is aan de grondwaterverontreiniging met nikkel, is wel ingediend bij de gemeente maar dat heeft er waarschijnlijk mee te maken dat een eindsituatie bodemonderzoek een wettelijke verplichting is voor een bedrijf bij beëindiging van de bedrijfsactiviteiten. De gegevens van 2015 en 2023 (en die van 2009 waar het saneringsplan op gebaseerd was), worden nu aangehaald om aan te geven dat de pluim van verontreiniging zich niet meer verder verspreidt en dat hij zelfs kleiner is geworden.

De beschikking van 2010 is echter nog steeds geldend, tenzij er op basis van de gegevens van 2009, 2015 en 2023 een wijziging op de beschikking wordt aangevraagd, om de verplichting tot sanering ervan af te krijgen. 'Ernst en spoedeisend' moet dan worden gewijzigd in 'Ernst, niet spoedeisend' en hierbij moet er voldoende onderbouwd bewijs worden aangeleverd dat aantoonde dat die verspreiding daadwerkelijk niet meer optreedt (en dus het risico op verspreiding niet meer aanwezig is). Naast het feit dat de beschikking nog steeds geldt, heeft de NMF Limburg ook nog de volgende bezwaren:

De nikkelverontreiniging is niet historisch

De nu nog aanwezige nikkelverontreiniging wordt onterecht als historisch betiteld: het is namelijk veel waarschijnlijker dat het grootste gedeelte van de nu aanwezige verontreiniging ná 1987 is ontstaan. In 1997 is de nikkelconcentratie in het grondwater namelijk nog onder de interventiewaarde. In 2005 is de grondwaterconcentratie bóven de interventiewaarde en in 2009 zijn de metingen van nikkel zowel in de bovengrond als in de ondergrond boven de interventiewaarde

Tegenstrijdige aannames in saneringsplan

Het hele saneringsplan is gebaseerd op de aanname dat er geen nalevering van nikkel vanuit de grond naar het grondwater plaatsvindt. Het zuiveren van de nikkelpluim (door het plaatsen van 15 filters etc) is er echter juist op gebaseerd dat nikkel in het grondwater komt en er vervolgens uit wordt gefiltreerd. Het is overigens zeer gemakkelijk om te bewijzen of de verontreinigde grond wel of geen nikkel meer aflevert: men neme een kg verontreinigde grond, wast deze grond met water en meet vervolgens de nikkelconcentratie in het waswater en in de gewassen grond. De conclusie dat er geen verspreiding meer vanuit de grond kan plaatsvinden is uiterst discutabel, omdat de grond onder de galvano afdeling namelijk zéér verontreinigd is.

Niet voldaan aan het saneringsplan

In het saneringsplan wordt aangegeven dat het plaatsen van filters, filtreren van water en monitoring van effluent moeten worden uitgevoerd. Dit is allemaal niet gedaan.

Onvoldoende metingen en niet op de juiste plaatsen

De nikkelpluim is ontstaan door verspreiding vanuit de bron (via de grond onder de galvano afdeling van Egidius Janssen) via het grondwater in noord/noordoost richting doordat een bedrijf aan deze kant lange tijd grondwater heeft opgepompt. Dit bedrijf bestaat nu niet meer. De normale grondwaterstroom is richting Maas (noordwest richting); daarom zouden aan de noordwest zijde van de galvano afdeling grondwatermonsters moeten zijn genomen en op nikkel geanalyseerd: dit is niet gebeurd.

De hoogste concentratie nikkel in de nikkelpluim ligt overigens niet direct bij de bron (de grond met nikkel onder de galvano afdeling). Dit is waarschijnlijk de reden dat bij het opstellen van het saneringsplan de grond onder de galvano afdeling niet gesaneerd hoefde te worden; deze grond zou geen nikkel meer afleveren. Een andere, veel meer voor de hand liggende verklaring is dat de contouren van de hoogste nikkel concentratie in de pluim overeen komen met de aanwezige 'kuil' in het landschap.

Eenmalige metingen in 2023 zijn onvoldoende voor actualisatie

De eenmalige metingen in 2023 zijn niet voldoende om aan te tonen dat er geen spreiding meer plaatsvindt en kunnen niet gebruikt worden voor actualisatie: bij de nulmeting in 2005 wordt ook aangegeven dat het niet mogelijk is om op basis van een nulmetingsronde de nulsituatie van het grondwater in voldoende mate vast te stellen. Er wordt voorgesteld om meerdere monitoringsronden uit te voeren (zie de tabel in het Dynamisch rapport van 11 juni 2024).

Samengevat zijn onze bezwaren tegen het afwijzen van het handhavingsverzoek als volgt:

- De beschikking 'Ernst spoed en saneringsplan' en het bijbehorende Saneringsplan gelden nog en dus moet hier nog steeds uitvoering aan worden gegeven.
- De nikkelverontreiniging is niet historisch
- Tegenstrijdige aannames in saneringsplan
- Niet voldaan aan het saneringsplan
- Onvoldoende metingen en niet op de juiste plaatsen
- Eenmalige metingen in 2023 zijn onvoldoende voor actualisatie

Wij vragen u daarom nogmaals handhavend op te treden.

Hoogachtend,

Stichting Natuur en Milieufederatie Limburg,

Pascale Plusquin
directeur